

Datum: 2026-09-30

Ärendenummer: SLK-2026-00689

Kulturdepartementet

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ku.kkm@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ku2026/00479

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Kulturdepartementet - Slutbetänkande Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31)

Göteborgs Stad välkomnar ambitionen att stärka kulturområdets ekonomi och tillstyrker generellt utredningens förslag men gör vissa medskick. Göteborgs Stad bedömer att en breddad finansiering genom skattereduktion och offentlig matchning av gåvor kan utgöra ett välkommet komplement till den offentliga grundfinansieringen.

Göteborgs Stad anser att investeringsprogrammets övergripande strategiska målsättningar i första hand bör utgå från de nationella kulturpolitiska målen, vilka betonar kulturens egenvärde och betydelse för samhällsutvecklingen och samtidigt värnar principen om armlängds avstånd.

Utredningens förslag om skattereduktion för gåvor till kultur, offentliga medel och olika modeller för matchning bedöms vara väl underbyggda och värda att pröva. Staden delar utredningens bedömning att det kan behövas flera olika modeller som på olika sätt kan stimulera till gåvor på skilda nivåer och i olika kontext. Förslagen ger utrymme för viss politisk styrning, vilket kan främja arbetet med de kulturpolitiska målen och skapa balans i relation till privata intressen. Det bör finnas möjlighet att skapa viss kontinuitet i prioriteringarna mellan olika mandatperioder.

Reformerna aktualiserar frågor om styrning och ansvarsfördelning då de ger möjlighet för starka privata aktörer att göra insteg i den offentliga och civila sfären. Vid investeringsprogrammets genomförande är principen om armlängds avstånd central och bör tydligt beaktas i dess styrning och administration.

Göteborgs Stad vill betona att den offentliga grundfinansieringen även i fortsättningen kommer att vara avgörande för ett rikt och fritt kulturliv. Grundfinansieringen ger kulturverksamheterna långsiktiga och stabila förutsättningar, medan de kompletterande privata medlen främst bör bidra till utveckling, förnyelse och särskilda satsningar.

Gåvor i form av privata medel som finansierar ordinarie drift kan medföra en sårbarhet om gåvornas storlek varierar över tid. Detta kan innebära en ökad känslighet hos kulturverksamheterna för exempelvis konjunktursvängningar, trender och näringslivets kommersiella intressen. En långsiktigt hållbar finansieringsmodell behöver ha en balans mellan en stabil offentlig grundfinansiering och kompletterande privata gåvor. Enligt utredningen bör investeringsprogrammet inte finansieras genom minskade anslag.

Det saknas dock mekanismer som förhindrar att staten i ett senare skede minskar ordinarie kulturanslag eller att kommuner och regioner minskar sina bidrag när en kulturverksamhet får privata gåvor.

Analysen kring hur armlängdsprincipen ska värnas i relation mellan privata givare och kulturverksamheter liksom hur offentliga kulturverksamheter får använda privata medel behöver utvecklas. Förslagen behöver hanteras i relation till det pågående arbetet med ett förenklat regelverk för sponsring och skattereduktion för gåvor till andra ändamål för att undvika att det skapas parallella system som inte är samordnade.

Den utvärdering av matchningsmodellerna som föreslås genomföras efter fyra år bör inte enbart analysera hur mycket privat kapital som mobiliserats, utan även hur reformerna påverkat olika delar av kulturlivet, vilka aktörer som tagit del av systemen och i vilken utsträckning de bidragit till de nationella kulturpolitiska målen. Utvärderingen bör också belysa om det finns strukturella skillnader avseende vilka aktörer som gynnas respektive missgynnas, så att eventuella oönskade snedvridningar kan identifieras och hanteras.

Genomförandet av utredningens förslag kan komma att kräva resurser samt stöd och vägledning till berörda aktörer. Förslagen kan innebära att bland annat kommunernas administrativa system och arbetssätt behöver anpassas efter de nya förutsättningarna.

Nedan redovisas Göteborgs Stads bedömningar och synpunkter på utredningens förslag mer detaljerat. Redogörelsen av synpunkterna följer betänkandets kapitelstruktur.

7.1 Ta fram ett investeringsprogram för kultur

Det är viktigt att investeringsprogrammets prioriteringar inte blir alltför beroende av skiftande politiska inriktningar mellan mandatperioder. Göteborgs Stad ser positivt på att programmet styr mot de nationella kulturpolitiska målen. Detta ger stabila förutsättningar för kulturlivet över tid och möjlighet att skapa en motvikt till enskilda givares intressen eller marknadslogik.

Göteborgs Stad vill starkt betona att en breddad privat finansiering, stödd av offentliga medel, ska komplettera, inte ersätta, den offentliga grundfinansieringen. Den offentliga finansieringen är avgörande för att nå de kulturpolitiska målen, stödja hela kulturlivet och skapa långsiktiga förutsättningar.

Investeringsprogrammets övergripande strategiska målsättningar bör i första hand förankras i de nationella kulturpolitiska målen, som betonar såväl kulturens självständiga värde som dess betydelse för samhällets utveckling.

Reformerna aktualiserar frågor om styrning och ansvarsfördelning där möjligheten finns för privata aktörer att göra insteg i den offentliga och civila sfären. Vid ett genomförande av utredningens förslag är det centralt att principen om armlängds avstånd värnas och ges ett tydligt genomslag i utformningen av investeringsprogrammets styrning och administration.

7.2 Inför en skattereduktion för gåvor till kultur

Göteborgs Stad tillstyrker utredningens förslag som ökar incitamentet och förutsättningarna för privat givande till kultur. I den svenska kontexten där den privata finansieringen domineras av hushållens egna kulturutgifter är detta ett angeläget spår att utforska.

Det bedöms vara avgörande att offentliga kulturverksamheter omfattas av skattereduktion för gåvor till kultur då stora delar av landets kulturinstitutioner är offentligt ägda/styrda, inte minst i Göteborg. I sammanhanget vill Göteborgs Stad lyfta att det behöver beaktas att det finns regleringar för hur offentliga organisationer får använda privata medel.

Utredningens förslag aktualiserar frågor som behöver analyseras vidare, bland annat kommunallagens krav på objektivitet och likabehandling samt utredningens förslag i relation till regelverk för sponsring och offentlig upphandling. Göteborgs Stad bedömer att konsekvenserna av förslaget avseende gåvor till offentlig kulturverksamhet behöver belysas ytterligare vid ett eventuellt genomförande för att tydliggöra användningsområdena för de mottagande organisationerna.

Det är positivt att civilsamhället och offentliga kulturorganisationer omfattas av utredningens förslag om skattereduktion. Samtidigt kan Göteborgs Stad konstatera att associationsformer som ingår i den privata sfären inte gör det. I det fria kulturlivet är organisationsformer som enskild firma och ekonomisk förening inte ovanliga. Då organisationsformer i den privata sfären exkluderas kommer sannolikt reformernas direkta ekonomiska effekter huvudsakligen komma offentliga kulturinstitutioner, större ideella organisationer och andra etablerade kulturverksamheter till del, medan stora delar av det fria professionella kulturlivet främst kan komma att gynnas indirekt. På vilket sätt dessa indirekta effekter förväntas uppstå och komma fria konstnärer och kulturaktörer till del analyseras dock inte närmare i utredningen.

Den föreslagna semiautomatiska modellen för matchning med statliga medel öppnar upp för fler associationsformer, undantaget enskild firma, oberoende av vem som kan vara mottagare av skattegynnade gåvor, vilket är positivt. Göteborgs Stad vill dock återigen betona behovet av en långsiktig och stabil offentlig finansiering som har förutsättningar att stötta även denna del av kulturlivet.

7.3 Skapa nya incitament genom matchning

Generellt kan sägas att fördelar med ett matchningssystem är att det kan utlösa givande som annars inte skett, att det blir mer styrbart än enbart ett skatteincitament samt att det kan förstärka kulturområdets förutsättningar att bedriva insamlingsarbete. Nackdelar med ett matchningssystem kan vara risk för att systemets ekonomiska omfattning inte motsvarar behovet samt att resurser koncentreras till verksamheter där insamlingskampanjer fungerar väl, vilket kan leda till oönskade snedvridningar i finansieringen.

Beaktat utredningens uppdrag ser Göteborgs Stad positivt på att flera matchningsmodeller föreslås, vilket möjliggör en variation av givare, gåvor, mottagare och syften. Staden delar utredningens bedömning att det behövs olika modeller för att stimulera givande som fungerar i olika situationer, kontexter och nivåer. Olika konstområden och kulturverksamheter kan ha skilda förutsättningar att attrahera privata gåvor. Detta understryker vikten av att den offentliga kulturpolitiken även fortsättningsvis utjämnar denna typ av skillnader så att finansieringsmöjligheterna inte ensamt styr kulturlivets utveckling. Göteborgs Stad ser positivt på att förslagen möjliggör att flera modeller prövas parallellt för att sedan utvärderas och eventuellt justeras eller ersätts.

Modellerna med större insamlingskampanjer och matchad gräsrotsfinansiering innebär en högre grad av kulturpolitisk styrning. Göteborgs Stad ser positivt på möjligheten till en offentlig styrning mot kulturpolitiska mål då den offentliga styrningen kan utgöra en balans mot privata finansiärers intressen. Principen om armlängds avstånd är central i sammanhanget. Den tredje modellen, semiautomatisk matchning, öppnar upp för fler associationsformer, undantaget enskild firma, att ansöka om statlig matchning, vilket är välkommet utifrån hur kulturlivet är organiserat.

Föreslagna matchningsmodeller bygger i stort på att kulturverksamheter ska driva kampanjer och olika ansökningsförfaranden för att ta del av statlig matchning. Detta innebär ett behov av omställning och kräver både nya arbetssätt och ny kompetens. Det kan bland annat handla om att utveckla kunskap om fundraising och donationshantering, förstå olika aktörers drivkrafter, arbetssätt

och förväntningar samt möta givares behov av insyn och återkoppling. Det kan ta mycket tid och resurser i anspråk att söka extern finansiering oavsett om ansökningarna beviljas eller inte. Systemet bedöms i första hand gynna kulturverksamheter med etablerad kapacitet att arbeta strategiskt med insamling, givarkontakter och ansökningsförfaranden.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen antecknade representanterna från S, V och MP som yttrande en skrivelse från den 29 september 2026 (bilaga).

Göteborg den 30 september 2026
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Lina Isaksson

Yttrande angående – Remiss från Kulturdepartementet - Slutbetänkande Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31)

Yttrandet

Vi delar bedömningen att en stark offentlig grundfinansiering är avgörande för ett rikt, fritt och självständigt kulturliv. Privata medel kan vara ett komplement, men får aldrig ersätta det offentligas ansvar för kulturen.

Vi ser därför principiella problem med förslaget om matchning av privata gåvor. När privata donationer avgör var ytterligare skattemedel hamnar ges privata givare indirekt inflytande över fördelningen av våra gemensamma resurser. Det riskerar också att gynna stora och etablerade aktörer med goda möjligheter till insamling, framför mindre verksamheter och det fria kulturlivet.

Kulturpolitik ska utgå från konstnärlig frihet, kvalitet och människors tillgång till kultur, inte från förmågan att attrahera privat kapital. Privata pengar får gärna bidra till kulturen, men privata plånböcker ska inte styra hur våra gemensamma skattemedel fördelas.